

AktSam - Vägen vidare för dig mellan 19 och 29 år

AktSam vänder sig till dig som har Aktivitetsersättning och vill komma vidare till arbete eller studier.

AktSams uppdrag är att underlätta för dig att finna vägen till arbete eller utbildning på minst 10 timmar per vecka.

- Du anmäler ditt intresse till din handläggare på Försäkringskassan eller Arbetsförmedlingen
- Vi träffas för diskussion om ditt eventuella deltagande
- Vi gör tillsammans en överenskommelse om din individuella framtidsplan/handlingsplan
- Vi arbetar tillsammans med dig för att finna en lämplig utbildning eller praktik/arbete
- Vi introducerar dig på praktikplatsen och har täta kontakter
- Börjar du på en utbildning, träffas vi ofta för att följa upp hur det går
- Du kan få hjälp och stöd under längst 18 månader

Vill du veta mer? Kontakta oss gärna: Vi som jobbar med AktSam är:

Monika Förster, tel.nr. 010-118 66 40

monica.forster@forsakringskassan.se

Marie Månsson, tel.nr. 010-487 22 27

marie.mansson@arbetsformedlingen.se

Ann Stenberg, tel.nr. 010-486 97 73

ann.stenberg@arbetsformedlingen.se

AktSam är ett projekt som bedrivs av Försäkringskassan, Arbetsförmedlingen, Malmö stad samt Region Skåne och finansieras av Finsam under perioden 1/2 2009 - 31/12 2011.

Innehållsförteckning

Inledning	sid 3
Sammanfattning	sid 3
Bakgrund	sid 4
Om aktivitetsersättningen	
Projektet FUNAKTIVA	
Socialförsäkringsrapport 2008:2	
Lagändring den 1 juli 2008	
Arbetsförmedlingens och Försäkringskassans handlingsplane- samverkan för stöd till återgång i arbete	
Brist på brådska – en översyn av aktivitetsersättningen	
Finansiell Samordning – Finsam	
Projektansökan till Finsam	sid 9
AktSam-processen	sid 11
Metoder	
Kritiska punkter	
Utmärkande drag	
Samverkan	sid 16
Styrgruppens arbete	
Referensgruppens träffar	
Samarbetskontakter	
Seminarium om Supported Employment	
Cases	sid 20
Resultat	sid 23
Reflektioner	sid 24
FK-coachen	
Af-coachen	
Processledaren	
Styrgruppen	
Framtiden	sid 28
Bilagor	sid 29

Inledning

Arbetsförmedlingen och Försäkringskassan fick redan 1986 regeringens uppdrag att göra särskilda insatser för att skapa möjligheter för unga förtidspensionärer att pröva arbetsmarknaden – Arbete åt Unga Handikappade. Under de första 5 årens projektperiod hade man också ett nära samarbete kring målgruppen. Därefter kom myndigheterna att sträva på var för sig med skiftande resultat.

I samband med aktivitetsersättningens införande 2003 togs nya initiativ till ett närmare samarbete mellan myndigheterna emellan genom Handlingsplanesamverkan och i Skåne genom ESF-projektet Funaktiva.

AktSam-projektet i Malmö är en del av denna större process mot närmare samarbete mellan Af och FK för att möjliggöra för unga att lämna socialförsäkringen till förmån för egenförsörjning.

Sammanfattning

AktSam har varit ett Finsam-finansierat projekt som pågått under nästan 3 år. Uppdraget har varit att visa på ett konkret och nära samarbete mellan Arbetsförmedlingen (Af) och Försäkringskassan (FK) ger resultat i att fler unga lämnar den passiva aktivitetsersättningen för att aktivt försörja sig genom arbete och/eller studier. AktSam bemannades av 1 processledare (20%), 1 Af-coach och 1 FK-coach (100% vardera). Af var processägare och tillsatte tjänsten som processledare.

Uppdraget har också varit att med metoden Supported Employment (SE) skapa ett nära samarbete med den försäkrade/arbetssökande och arbetsplatsen eller utbildningen.

Nybeviljade av aktivitetsersättning fick av sin handläggare på FK skriftlig information om AktSam i ett utskick. Intresseanmälningsblankett bifogades. Också vid samtal med sin ordinarie FK-handläggare erbjöds den försäkrade deltagande i AktSam. Inget krav fanns på konstaterad arbetsförmåga.

Ibland har det tagit åtskilliga ombokade besök för att etablera en kontakt med deltagaren. Det har med somliga deltagare gjorts många studiebesök innan denna accepterat en praktikplats. Men när deltagaren väl kommit igång har resultaten varit goda. Av AktSam-coacherna har krävts tålamod och uthållighet. Supported Employment-metodiken har använts vid både praktik och studier.

AktSam-coacherna har arbetat med 39 personer. 27 av dem har gått vidare till ett aktivt liv i arbete, studier eller som arbetssökande vid Af.

Vi är mycket stolta över våra resultat!

Bakgrund

Om aktivitetsersättningen

När förtidspensionssystemet reformerades och de nya reglerna om sjuk- och aktivitetsersättning infördes år 2003 var det huvudsakliga syftet att ersättningen inte skulle ses som en slutstation och permanent ersättning för den enskilde. Den ändrade terminologin hade en tydlig avsikt – den gamla förtidspensionen uppfattades vara en ersättning som kunde betalas ut fram till ålderspensionen.

Aktivitetsersättningen kan beviljas tidigast från juli månad det år personen fyller 19 år. Då beräknas den grundläggande skolutbildningen vara avslutad och förvärvsarbete eller studier tar vid. Aktivitetsersättningen beviljas längst till månaden före personen fyller 30 år.

Aktivitetsersättning för förlängd skolgång kan beviljas den elev som på grund av funktionsnedsättning inte avslutat sin grundläggande skolutbildning det år han/hon fyller 19 år.

Tanken med att införa en särskild ersättning för dem under 30 år var att de skulle kunna ta del av olika aktiviteter för att höja sin prestationsförmåga. Man hoppades att arbetsförmågan därmed skulle utvecklas och att en del unga på sikt skulle kunna lämna ersättningen för egenförsörjning genom arbete eller studier.

Deltagande i aktiviteter inom ramen för aktivitetsersättningen bygger på frivillighet från den försäkrades sida. Det finns inga sanktionsbestämmelser eller krav på att den försäkrade ska medverka till att kartlägga behovet av eller delta i aktiviteter för att få eller behålla rätten till aktivitetsersättning.

En ny yrkesroll, aktivitetssamordnaren, infördes på Försäkringskassan.

Projektet FUNAKTIVA

Under perioden 2004 – 2006 drev Försäkringskassan tillsammans med bl a HAREC vid Lunds universitet och Arbetslivsinstitutet ett utvecklingsprojekt med ESF-medel. Projektet riktade sig till unga med aktivitetsersättning i Helsingborg och Kristianstad med omnejd. Två coacher anställdes som tillsammans med en projektledare skulle

- utveckla rollen som aktivitetssamordnare på Försäkringskassan
- förbättra samverkan mellan olika aktörer inom utbildnings-, sysselsättnings- och rehabiliteringsområdet för unga med funktionshinder
- öka kunskapen om unga med funktionshinderns behov och önskemål samt kartlägga och belysa brister i befintliga stödsystem och sprida denna kunskap
- hjälpa en grupp unga med aktivitetsersättning att få utbildning och/eller arbete.

- Kartlägga i vilken utsträckning reformen om aktivitetsersättning innebar en förnyelse för myndigheternas sätt att främja unga funktionshindrades arbetslivsdeltagande.

Coacherna valde att ta första kontakten med ungdomarna via telefon och möttes av positiv respons. Ofta krävdes en del förarbete för att ungdomarna skulle se vinsten av att komma igång.

Coacherna drev aktivt arbetslinjen, vilket innebar att aktiviteten var det första steget på en lång vandring mot arbete och/eller studier. En stor del av coachernas arbete var att ringa till företag och ordna praktikplatser.

Målsättningen med projektet var att 25% av deltagarna (totalt 94 st) skulle få ett arbete eller börja en utbildning. Resultaten visade att över 30% hade kommit i arbete eller studier vid projekttidens slut. Coacherna hade arbetet med både deltagare och arbetsgivare. De hade stöttat och motiverat.

Ett hinder coacherna stötte på var att de försäkrade, efter det att FK förstatligats, inte länge var försäkrade vid praktik. En del företag vågade därför inte ta emot projektdeltagarna som praktikanter.

Nästa problem för coacherna var, när en försäkrad efter en tids praktik ansågs aktuell för anställning med lönebidrag. Det var inte alltid självklart att Af gjorde samma bedömning. FK:s begrepp om *arbetsförmåga* var inte liktydigt med AF:s begrepp om *anställningsbarhet*. I vissa fall upplevde coacherna att arbetsförmedlaren överprövade deras bedömning.

Projektets erfarenheter

De unga behöver ett löpande personligt stöd under hela processen och som omfattar såväl motivering/coaching av den enskilde som att hålla aktuella kringaktörer informerade och eventuellt aktivera även dessa. Man myntade ett talande uttryck: *Iller-metodiken*, vilket innebär att inte släppa taget, ständigt vara på hugget för att agera om gjord planering föll, agera snabbt.

Coacherna, som fick genomgå Af:s SIUS-utbildning (en svensk variant av Supported Employment) upplevde att en modifierad variant av denna metodik, där man tilläts börja mycket tidigt i personens resa mot arbete, var att förorda.

Erfarenheterna från FUNAKTIVA var genomgående att målgruppen för projektet inte prioriterades av Af och att man därför i alltför liten uträkning lyckats aktualisera de unga med funktionshinder hos Af eller i Handlingsplanesamverkan.

Socialförsäkringsrapport 2008:2

Inflödet till sjuk- och aktivitetsersättningen blev efter 2003 snart omfattande. Andelen yngre som beviljats ersättning ökade successivt och medelåldern bland de nybeviljade sjönk. Detta hade lagstiftarna inte förutsett.

Resultaten från ”Funaktiva” kom snart att bekräftas i en rapport från Socialstyrelsen. Denna byggde på en enkät från 2005 till ett urval av nybeviljade av sjuk- och aktivitetsersättning.

De försäkrade fick ta ställning till sitt behov av en stödperson, arbetsträning, utbildning till annat yrke samt olika medicinska behandlingar¹. Hälften ville ha någon av dessa stödinsatser. Behovet var störst hos dem i åldern 20 till 44 år.

Hur många av de nybeviljade trodde då att de kunde utöka sin arbetsförmåga och komma tillbaka till arbetslivet alternativt arbeta i högre grad, givet att de fick olika stödjande insatser? Fler än var fjärde nybeviljad person i åldern 20 till 44 år trodde på utökad arbetsförmåga.

Arbetsförmedlingens och Försäkringskassans handlingsplansamverkan för stöd till återgång i arbete

Mellan 2002 och 2011 har Arbetsförmedlingen och Försäkringskassa på riksnivå formaliserat sin samverkan genom att varje år upprätta en handlingsplan för arbetslivsinriktad rehabilitering i samverkan.

Handlingsplanen beskrev samverkan kring olika målgrupper från sjukförsäkringen som kan beredas plats och skrivas in i rehabiliteringssamverkan.

- Arbetslösa unga med aktivitetsersättning
- Arbetslösa med sjukersättning
- Arbetslösa sjukskrivna
- Anställda sjukskrivna eller anställda med sjuk- eller aktivitetsersättning som inte kan återgå till sin anställning.

Kravet för att kunna delta i rehabiliteringssamverkan var att den försäkrade bedömdes kunna delta i aktiviteter om minst 10 t/vecka. Ersättningen till individerna var rehabiliteringspenning eller sjuk- eller aktivitetsersättning. En individ kunde befinna sig i verksamheten under längst ett år.

Arbetsförmedlare och personliga handläggare från FK arbetade i team och hade ett gemensamt ansvar för att målen uppfylldes på både individnivå och samverkansområdesnivå.

Uppdraget i Rehabiliteringssamverkan var att personer som behövde arbetslivsinriktad rehabilitering skulle få ett arbete eller förutsättningar att kunna arbeta igen. I ett tillägg angavs att på nationell nivå var årsmålet närmast minst 1000 personer med sjuk- och aktivitetsersättning skulle beredas möjlighet att delta.

Det har dock visat sig att det varit svårt att nå målet ffa vad gäller de unga med aktivitetsersättning. Under 2008 från januari till oktober skrevs 13 personer med aktivitetsersättning i Malmö in i denna samverkan när årsmålet var snarast det tredubbla.

Lagändring den 1 juli 2008

Ett annat sätt att försöka hejda inströmningen till aktivitetsersättningen blev att se över kraven för en vid bedömning av arbetsförmågans nedsättning.

F o m juli 2008 skulle även anpassade och subventionerade anställningar tas med vid prövningen. Huvudkriterierna för aktivitetsersättning är:

- Nedsatt arbetsförmåga under minst ett år
- Nedsatt arbetsförmåga med minst en fjärdedel på grund av sjukdom eller annan nedsättning av den fysiska eller psykiska prestationsförmågan
- Möjliga rehabiliteringsåtgärder – medicinska och arbetslivsinriktade – har genomförts
- Prövning skall vara gjord mot förvärvsarbeten på hela arbetsmarknaden, det vill säga inklusive anställning med lönebidrag eller vid Samhall
- Aktivitetsersättning kan beviljas om den försäkrade behöver medicinsk rehabilitering under minst ett år

Till viss del upphörde därefter den nästan automatiska övergången från aktivitetsersättning för förlängd skolgång för gymnasiesärskolans elever till aktivitetsersättning på grund av nedsatt arbetsförmåga vid arbetsprövning inför anställning med lönebidrag o dyl.

Brist på brådska – en översyn av aktivitetsersättningen (SOU 2008:102)

Under november 2008 fick frågan kring de funktionshindrade ungas situation ytterligare uppmärksamhet genom utredningen ”Brist på brådska”:

”Tanken med att införa en särskild ersättning för yngre personer var att dessa, under tiden med ersättning, skulle få ta del av olika typer av aktiviteter som kunde ha en gynnsam effekt på deras prestationsförmåga. Därmed skulle också arbetsförmågan kunna utvecklas och en del ungdomar skulle på sikt lämna ersättningen för att börja arbeta. Det finns inget som tyder på att detta har fungerat i praktiken.”

Utredningen föreslog att aktivitetsersättningen skulle avskaffas. Istället skulle en ny ersättning införas, sjukersättning till unga (SU). Kriterierna för rätt till denna ersättning tog sin utgångspunkt i de nuvarande kriterierna för rätt till sjukersättning. Det innebar att endast den som för all överskådlig framtid helt saknar arbetsförmåga och som inte kan erhålla en sådan via insatser, kan beviljas SU.

I dag kan ungdomar som med anledning av en funktionsnedsättning har förlängd skolgång beviljas aktivitetsersättning för att avsluta sina studier. Aktivitetsersättning fungerar med andra ord som ett studiestöd i dessa fall. Utredningen ansåg att detta är en olycklig särlösning. Oavsett om en person har en funktionsnedsättning eller inte bör det ordinarie studiestödssystemet tillgodose behovet av studiestöd. Utredningen föreslog därför att CSN tar över ansvaret för studiestödet till ungdomar som med anledning av en funktionsnedsättning har förlängd skolgång. Ungdomar med funktionsnedsättning kommer liksom andra att uppbära studiehjälp fram till och med första

kalenderhalvåret det år de fyller tjugo år. Ungdomar som med anledning av en funktionsnedsättning inte har avslutat sina grundläggande studier vid denna tidpunkt får en garanterad rätt till det högre bidraget inom studiemedlet.

Utredningens huvudförslag innebar att arbetslinjen skulle vara utgångspunkten för samhällets insatser till personer med funktionsnedsättning. Utredningen föreslog att Arbetsförmedlingen skulle få ett tydligare ansvar för unga personer med funktionsnedsättning som behöver hjälp att komma ut på arbetsmarknaden. Merparten av dem som i dag uppbär aktivitetsersättning kommer således att få insatser via Arbetsförmedlingen istället för ersättning från sjukförsäkringen.

Finansiell Samordning – Finsam

År 2003 infördes en lag om finansiell samordning mellan Försäkringskassa, arbetsförmedling, landsting/region och kommun i syfte att återställa eller öka den enskilders funktions och arbetsförmåga.

Den finansiella samordningen mellan olika huvudmän inom rehabiliteringsområdet ska underlätta en effektiv resursanvändning.

Den finansiella samordningen ska bedrivas genom ett fristående samordningsförbund där parterna är representerade.

Regeringen förväntar sig att Finsam skall ge effekt på tre plan:

- för individen
- för samverkan
- för samhället

Målgruppen består av personer som är i behov av samordnade rehabiliteringsinsatser från flera av de samverkande parterna med det primära syftet att uppnå eller förbättra sin förmåga till förvärvsarbete. Ett annat viktigt syfte med finansiell samordning är att förhindra att människor hamnar i en gråzon mellan och förhindra rundgång mellan olika aktörer.

Ett samordningsförbund ska besluta om mål och riktlinjer för den finansiella samordningen samt stödja samverkan mellan samverkansparterna. Förbundet skall, inom ramen för den finansiella samordningen, finansiera samordnade rehabiliteringsinsatser och andra aktiva åtgärder inom de samverkande parternas ansvarsområde.

De samverkande parterna behåller sitt nuvarande ansvar för rehabilitering av och annat stöd till enskilda personer. Rehabiliteringsinsatser och andra aktiva åtgärder beviljas i de enskilda fallen av respektive samverkande part.

AktSam – fördjupade insatser från FK och Af för personer med aktivitetsersättning – projektansökan till Finsam Malmö (förkortad version)

En prioriterade målgrupp i Finsam är unga med funktionshinder. I Malmö fanns 578 personer mellan 19 och 29 år som uppbar aktivitetsersättning augusti 2008 .

I överenskommelsen mellan Af och FK inom ramen för Handlingsplanesamverkan beskrivs ett arbetssätt för att stödja unga med aktivitetsersättning före inskrivning i denna samverkan. Utgångspunkten är att Af förmedlar praktikplatser medan FK svarar för kontakt och uppföljning under praktikperioden.

Det är dock ett stort problem att det saknas försäkringsskydd vid tredjemanskada i samband med praktik. Sådant skydd finns dock om aktiviteten/praktiken efter att beslut fattats på Af om att rätt till aktivitetstöd föreligger. Den praktiska konsekvensen av detta är att FK inte på egen hand kan initiera praktik för att få en bedömning/träning till stånd.

För att eliminera försäkringsproblemet måste de personer som coacherna väljer ut för deltagande i AktSam kunna få ett beslut om aktivitetstöd från Af i samband med att en aktivitet eller praktik blir aktuell.

Målgrupper för insatsen

Personer med aktivitetsersättning är huvudsaklig målgrupp.

AktSam kan även ta emot unga personer med behov av coachingresurser p g a medicinsk problematik från såväl Af som från kommunen.

Resultat och effektmål

Syftet med AktSam är att pröva coaching som ett arbetssätt att tillgodose behovet av riktat stöd till målgruppen mot arbete eller studier samt att vidareutveckla arbetsmetodiken och samarbetet mellan samtliga de i Finsam ingående parterna för målgruppen.

Ytterligare ett syfte är att pröva ett helhetsgrepp för gruppen unga med medicinsk problematik, oavsett försörjningsform, som bedöms behöva coachingstöd för att närma sig arbetsmarknaden. Därför görs AktSam tillgängligt även för målgrupper från Af och Malmö kommun.

Gränssnittet mellan AktSam och Handlingsplanesamverkan ska särskilt belysas.

I genomsnitt ska 20 personer vara ”inskrivna” i projektet. Maxtiden för inskrivning är 18 månader. Detta ger en total genomströmning av 40 personer. I Funaktiva gick mer än 30 procent vidare till någon omfattning av arbete eller studier. Detta kan vara ett riktmärke även för detta projekt.

Aktiviteter

Metodiken baseras på erfarenheterna från projektet Funaktiva vad avser coaching. Skillnaden mellan Funaktiva och aktuellt projekt är att Af tar en aktivare roll. Detta innebär en vidareutveckling av tidigare arbetssätt.

Metodologiskt arbetar Af-coachen enligt Supported Employment-metodiken.

Processorganisation

AktSam bemannas av 1 processledare (20%), 1 Af-coach och 1 FK-coach (100% vardera). Af är processägare och tillsätter tjänsten som processledare.

FK-coachens uppdrag:

- ansvara för urvalsprocessen till AktSam
- ansvara för löpande motivering/coaching av den unge, såväl i processen fram till praktik som under praktiken
- hålla kontakt med arbetsgivaren.

Af-coachens uppdrag:

- delta i urvalsprocessen till AktSam
- ansvara för praktikanskaffning
- delta i löpande motivering/coaching av den unge, såväl u processen fram till praktik som under praktiken
- ansvara för kontakterna med arbetsgivaren.

Processledaren svarar för AktSams genomförande och löpande rapportering till Finsam. Uppdraget innebär också deltagande i Finsams utvecklingsverksamhet riktat mot målgruppen unga samt att ansvara för att frågan om implementering drivs aktivt.

I *styrgruppen* ingår verksamhetsutvecklare/samverkansansvarig från Af och FK i Malmö, lokal och regional representant från Handlingsplanesamverkan samt processledaren. Representant från Malmö kommun och psykiatrin i Malmö är önskvärd.

Den arbetsgrupp inom Finsam som ska fokusera på samverkan kring ungdomar, och som f n är under bildande, kan utgöra *referensgrupp* för AktSam. Processledaren ansvarar för att föra AktSams talan i gruppen.

Tidplan för samverkansinsatsen

AktSam startar 1 februari 2009 och pågår till 31 december 2011 med möjlighet till förlängning. Skälet till den utsträckta tiden är att målgruppen har betydande svårigheter och att resultat kan förväntas först på lång sikt.

AktSam-processen

Arbetet med processen inleddes med att FK och Af utsåg var sin coach. Monica Förster från FK hade arbetat i många år med rehabiliteringsfrågor och som aktivitetssamordnare alltsedan ersättningen infördes 2003.

Marie Månsson rekryterades av Af Service däremot dirket till projektet. Hon hade utbildning till studievägledare och erfarenhet som coach.

Projektledare fram till sommaren 2009 var Birgitta Sjöstedt, sektionschef vid Af Service, och därefter Ann Stenberg, samordnare Unga med funktionshinder, också på Af Service. Både Marie och Ann kom under 2010-2011 att tillhöra Af Malmö Ung.

Ingen av coacherna hade utbildning i metodiken kring Supported Employment. Under 2009 försökte projekledaren få plats för bägge på Arbetsförmedlingens SIUS-utbildning men endast Af-anställda kunde beredas plats.

Marie genomgick utbildningen våren 2010 och för Monica köptes liknande utbildning vid MISA. Utbildningarna hade lite olika inriktning, vilket har varit fruktsamt för den gemensamma kompetensen. Marie fick däremot delta i Försäkringskassans interna utbildning kring SASSAM-kartläggning.

Metoder

Information

Nybeviljade av aktivitetsersättning fick av sin handläggare på FK skriftlig information om AktSam i ett utskick samtidigt med informationen om ekonomisk ersättning för aktiviteter. Intresseanmälningssblankett bifogades. Också vid samtal med sin ordinarie FK-handläggare erbjöds den försäkrade deltagande i AktSam. Intresseanmälan gjordes.

Informationssamtal: FK-coachen träffar den försäkrade på FK för samtal kring ev. deltagande i projektet: vad det kan leda till och vad den försäkrade har för önskemål.

Förtroendeskapande steg

Motiverande samtal: Både FK- och Af-coachen deltar. Projektdeltagarna är ofta i stort behov att sätta ord på sin situation. De får hjälp att strukturera upp olika tankar och önskemål och att göra vägen till arbete/studier lite synligare.

Processen mot arbete är lång och ibland svår att se och förstå eftersom det ofta är privata förhållanden som behöver komma på plats för att det andra skall fungera.

Kartläggningssamtal:

Kartläggningsfasen innehåller ett flertal samtal med båda coacherna.

Man går igenom frågorna i intresseanmälan och klargör nuvarande situation kontra önskad situation.

Erfarenheter - vad har individen i sitt bagage?

Vad tror individen förändras den dag den får ett arbete – framtidsmål

Vägledningssamtal (ffa genomförda av Af-coachen):

Synliggöra resurser, egenskaper, drömmar.

Inventera intresse för arbetsuppgifter

Klargöra värderingar och underlätta perspektivvidgning.

Målformulering:

Utifrån deltagarens önskemål och vilja (skrivs ner av den unge själv) görs en planering kring stödbehov och arbetsfördelning. Vi samlar ihop detta och gör en *handlingsplan* utifrån individens egna ord.

Överenskommelse om ansvarsfördelning mellan individen och coacherna skrivs ned tillsammans vid behov när något behövde tydliggöras.

Förberedelser inför Arbetsprövning

Arbetsprövning handlar dels om att lära sig hur arbetslivet fungerar i allmänhet, dels om vad som krävs för att man skall kunna finna, få och behålla ett arbete. I nästa steg handlar arbetsprövningen om att på en utvald arbetsplats förbereda sig för att klara en anställning just där.

Det är i arbetsprövningsfasen som Supported Employment-metodiken är mest verksam.

Arbetsuppgifter/arbetsmiljö:

Leta intressanta jobbannonser

Jämföra olika yrken

Hur vill jag ha det när jag arbetar (övning)

Vad mår jag bra av när jag arbetar/mindre bra av (övning)

Fältstudier/förberedelser:

Besöka spontant olika arbetsmiljöer/skolor (tillsammans)

Hur ser dina förväntningar ut inför praktiken/studier (reflektion skriftlig)

Studiebesök: Utifrån önskemål som den sökande skriver ned tar coachen kontakt med de aktuella företagen. Som ett första steg gör coacherna ett eget studiebesök där de presenterar sitt arbetssätt för blivande arbetsledare m fl. Därefter görs studiebesök med deltagaren för att ge en inblick hur en arbetsdag kan se ut, vilka arbetsuppgifter som fanns, arbetsmiljön, vad är viktigt att tänka på m m.

Arbetsprövning på arbetsplats/ stöd under studier enl. Supported Employment-metodik

Metoden Supported Employment är inom Arbetsförmedlingen en kvalitetssäkrad arbetsmetod med följande steg:

1. Sökandeanalys
2. Ackvirering av praktikplats
3. Arbetsanalys av praktikplatsen
4. Introduktion av deltagaren på arbetsplatsen
5. Uppföljningar

Metoden används av SIUS-konsulenterna för att ge

- stöd vid introduktionen i samband med en praktik inför anställning
- stöd till den arbetssökande men också arbetsplatsen runtomkring
- uppföljningsstöd även efter det att anställningen påbörjats för att säkerställa att den nyanställda kan behålla sitt arbete.

AktSams variant av SE-metodiken:

Introduktion: Genomgång av arbetsuppgifter tillsammans med handledare .

Uppföljningar: Individuell/gemensam genomgång med handledare av hur det fungerar, delar upp arbetsuppgifter och bjuder stegvis in nya uppgifter. Arbetstider ökas utifrån vilja och förmåga. Gör tydliga planeringar på vad deltagaren arbetar med till nästa gång vi träffas. Under praktikens gång, synliggörs förmågor/begränsningar. Vi gör uppföljningar utifrån individens behov.

Utvärdering av praktik/arbetsuppgifter: Hur har det fungerat. Vad har fungerat bra/mindre bra. Hur vill deltagaren ha det fortsatta stödet? Vilka behov finns?

Stöd till deltagaren/arbetsgivaren: Följer upp det som händer. Vi låter deltagaren själv ta för sig, skapa kontakter och lösa de problem som kommer upp med coachning på vägen. Vår uppgift är att finnas till hands men inte alltid synas.

Anställning och reguljära studier: Även i samband med övergång till anställning eller studier används SE-metodiken för att garantera deltagarens förmåga att fullfölja sin planering. Vi har gör uppföljningar under studietiden, gör sammanfattningar, håller kontakt via telefon och mail.

Kritiska punkter i rehabprocessen av unga personer

Ganska snart fick coacherna klart för sig att det finns en del problem i de ungas övergång till ett aktivare liv. Problemen kan inte sägas ha direkt koppling till deras sjukdom/funktionsnedsättning utan snarare till deras bristande livserfarenhet. Det mesta av detta känner vi igen från unga arbetssökande i allmänhet.

1. Att komma på kallelse/till överenskommet möte. Det är vanligt att de unga uteblir utan meddela förhinder. För den som är ovan att behöva passa tider, kan det plötsligt bli en för stor sak att komma iväg hemifrån. Sedan skäms man för att man inte dök upp och vågar inte höra av sig. Det verkar inte som om man förstår att man upptar någon annans tid i onödan genom att inte höra av sig. Coacherna löste detta genom att ringa upp deltagaren och fråga vad som hänt och erbjuda ny tid omgående. En stor hjälp är att Af och FK numera har SMS-påminnelser om avtalad tid. Att samtala via e-post är för somliga mindre socialt krävande.
2. Liten egenaktivitet och befästa uppfattningar. Det är lätt att uppge att man vill arbeta men svårt att ange med vad. Ibland har man orealistiska utbildnings-/yrkesdrömmar och svårt att kompromissa med den krassa verkligheten. Man kan ha svårt att formulera sina intressen och förmågor men förväntar sig att bli serverade lösningar. Lösningen har blivit att ge utrymme för information och kartläggning

samt olika vägledningsövningar. Det kan också vara viktigt att ge den unge möjlighet att pröva olika inriktningar före ställningsstagande till att satsa på en utbildning/anställning.

3. Vad innebär det att ha ett arbete? Vad förväntas av den som arbetar? Vilka arbetsuppgifter kan man erbjudas? Vilka rättigheter har man? Hur klarar man av att både arbeta och ha en fritid? Genom att praktisera på en riktig arbetsplats, fast med stöd av coach och handledare, ges deltagaren möjlighet att testa på hur man kommer iväg till jobbet på avtalad tid, sköter sitt hem och sitt sociala liv. Är det aktuellt med heltidsarbete eller fungerar livet bättre vid deltid?
4. Uthållighet – att stå ut med att vänta på belöningen. Många unga är inte beredda på att när man kommer till en arbetsplats får man i regel börja med de enklaste, och kanske därför tråkigaste, arbetsuppgifterna. Att behöva bevisa sin användbarhet genom att praktisera med bibehållen ersättning från Af/FK under en längre tid, kan också vara svårt att acceptera. För att inte tappa målet är värdefullt med den täta kontakten mellan coach och deltagare.

Utmärkande drag för AktSam-processen - Sammanfattning:

Deltagaren uppger intresse för att prova praktik/studier till sin FK-handläggare och fyller i Intresseanmälan. Inget krav finns på att arbetsförmåga skall vara bedömd av FK.

Deltagaren är ibland redan igång i begränsade studier och önskar stöd under tiden för att kunna utöka studierna.

AktSam låter deltagaren ta tid på sig i valprocessen och erbjuder hjälp i form av olika vägledningsövningar.

AktSam släpper inte kontakten om deltagaren uteblir från avtalat möte – erbjuder nytt möte – upprepade gånger.

Deltagaren kan fortsätta i AktSam-processen även om aktivitetsersättningen upphör – får i så fall aktivitetsstöd vid praktik.

Deltagaren följs upp av AktSam även vid kortare deltagande i andra rehabiliteringsprojekt, t ex Borrgatan, Aktivitetsporten.

AktSam ger deltagaren möjlighet att göra uppehåll i processen och att återkomma senare.

AktSam söker praktikplats utifrån deltagarens önskemål.

AktSam och deltagaren gör gemensamt studiebesök på tilltänkt praktikplats.

AktSam ger stöd vid introduktion på praktikplats på olika sätt. Vissa deltagare önskar inte AktSams fysiska närvaro på praktikplatsen.

Deltagaren skrivs in i Af:s register vid praktik för att få full försäkring vid praktik.

AktSam använder egen närvaroblankett – för att visa på betydelsen av det regelbundna deltagandet

AktSam ger deltagaren möjlighet till att pröva flera praktikplatser om så önskas/behövs.

Deltagaren överförs formellt till Handlingsplanesamverkan när uthållig (minst 10 t/v) arbetsförmåga framkommit.

AktSam fortsätter att ge stöd åt deltagaren även efter överföring till Handlingsplanesamverkan.

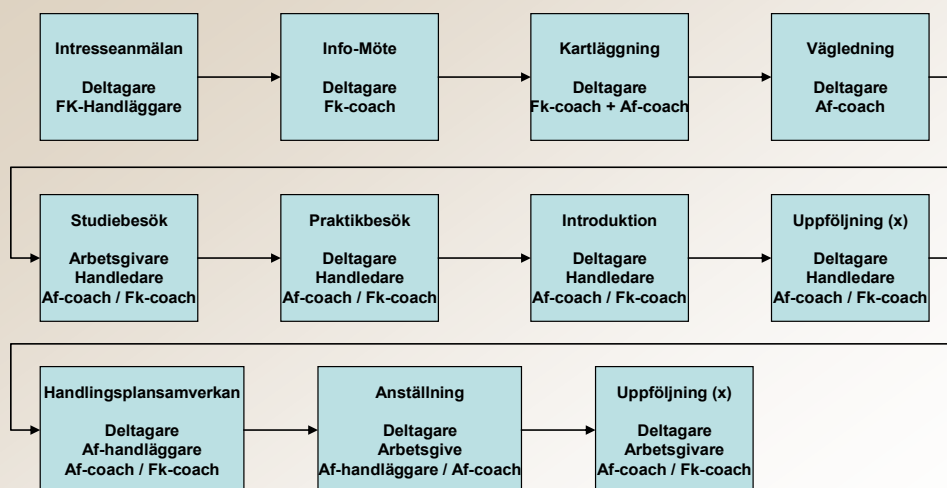
Deltagaren avslutas från Aktsam vid

- beslut om Daglig verksamhet
- recidiv i sjukdom efter överenskommelse med FK och behandlande instans
- flytt till annan ort

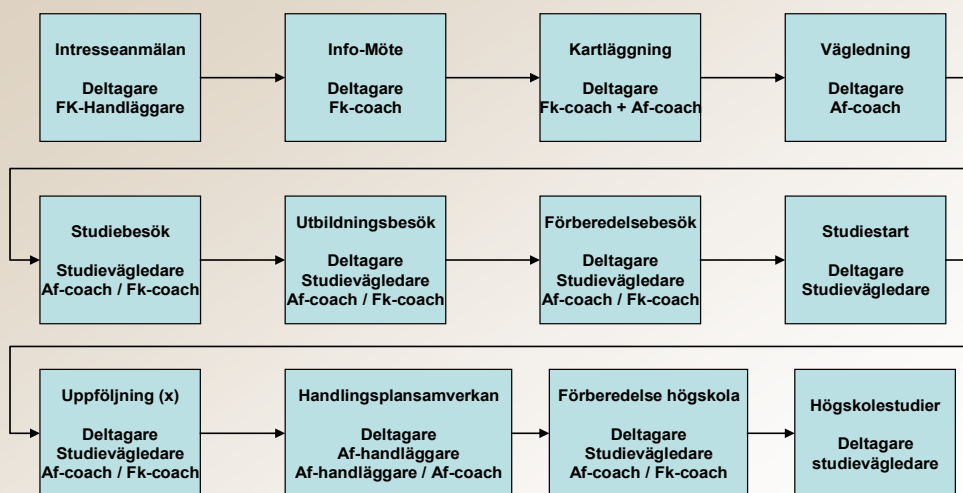
Aktsamprocesserna

1. Deltagare inriktad på praktik/anställning

Aktsamprocesserna

Deltagare inriktad på studier / yrkesutbildning

Samverkan

Styrgruppens arbete

Styrgruppen har sammanträtt i snitt 4 ggr/år och bestod från början av representanter för Försäkringskassan, Malmö Stad och Arbetsförmedlingen. Representationen från Malmö Stad upphörde på ett ganska tidigt stadium. Då Finsam avtalat med Malmö Högskola om processutvärdering deltog oftast en utvärderare, som dock byttes ut ett par gånger. Coacherna i projektet deltog också i styrgruppens möten.

Lena Ingvarsson, chef för Af Teknik, var ordförande. Övriga styrgruppsrepresentanter: Andreas Kronvall, enhetschef FK, Anders Heide, samverkanssamordnare FK, Birgitta Sjöstedt, sektionschef Af Vård & Administration, Agneta Mattsson, sektionschef Af Integration, Thomas Persson, utvärderare MAH, AktSams projektpersonal.

Styrgruppen kom att behandla en rad för projektet aktuella, ibland akuta frågor. Då själva projektansökan var ganska kortfattad och inte så detaljerad, uppstod ofta i början av projekttiden, en rad frågor som projektpersonalen behövde lyfta upp och förslag att få sanktionerade. Här följer ett axplock:

1. Budget för utbildningskostnader och handledning. Coachernas utbildning i Supported Employment-metodiken m m behövde säkerställas. Lena Ingvarsson träffade avtal med Finsams kansli om

detta. Handledningbehovet löstes utan kostnad genom att Lena Roslund på Finsams kansli kund erbjuda detta.

2. Styrgruppens mandat. Diskussionen initierades av utvärderaren från MAH, Calle Rosengren. Styrgruppen enades om att man har ansvar för att stödja projektet och särkerställa att projektbeskrivningen följs. Styrgruppens medlemmar representerar främst sina respektive myndigheter och har ansvar för att återföra information m m till denna.
3. Prioritering av diagnoser. I början aktualiserades många unga med psykisk utvecklingsstörning till AktSam samtidigt som Malmö Stad startade ett ESF-projekt ”JobbNu” för just denna målgrupp. Styrgruppen gav då coacherna mandat att uppmärksamma FK-handläggarna på detta och att själva fokusera på andra diagnoser/funktionsnedsättningar.
4. Inskrivning i och utskrivning från AktSam. Frågan diskuterades i styrgruppen vid flera tillfällen och sedan kom man fram till att flexibilitet var att förorda. Det viktiga var att kunna redovisa förberedelsetiden samt att dokumentera avbrott och skälen till dessa, t ex medicinska, bristande motivation, föräldraledighet. När det gällde frågan om att kunna vara inskriven i flera projekt samtidigt löstes genom att styrgruppen kom fram till att man borde kunna se AktSam som en ”palett av möjligheter”. Tanken med Finsam är ju att främja samverkan. Ger det mervärde för en deltagares utveckling mot arbete att delta i en annan verksamhet ett tag, bör man i projektet ge möjlighet till detta.
5. Redovisning till/överföring till Handlingsplanesamverkan. Styrgruppen ägnade stor energi åt att få AktSams resultat inräknade i resultaten för Handlingsplanesamverkan. Sektionschefen Agneta Mattsson inbjöds därför att delta i styrgruppens arbete och ganska snart löstes problemet. En särskild beredningsgrupp för unga skapades till Handlingsplanesamverkan och handläggarna där tog över det formella ansvaret för aktualiserade deltagare medan coacherna i AktSam utförde uppföljningen.
6. Implementering av AktSams arbetssätt. Finsams uppdrag till sina projekt är att sörja för implementering av framgångsrika arbetssätt i ordinarie verksamheter. Redan under hösten 2010 var rubriken ”Efter AktSam” en stående punkt på styrgruppens dagordning. Andreas Kronvall hävdade att vi nu fått bekräftat att det är viktigt att myndigheterna arbetar delvis parallellt och inte bara successivt, d v s ”med två händer på stafettspinnen vid växling”. Det hade också blivit tydligt att den förberedande fasen i rehabiliteringsarbetet behövde förstärkas. Därför uppdrogs åt Andreas, Anders Heide och Ann Stenberg att ingå i den arbetsgrupp som förberedde en ansökan till ESF om ett projekt att pröva AktSam-metodiken i full skala, d v s till alla dem som beviljats aktivitetsersättning men som bedöms inte vara aktuella för sjukersättning vid 30 års ålder. I Malmö handlar detta om 200 – 300 personer under en treårsperiod.

AktSams personal har ända från början känt stort stöd av sin styrgrupp. Det har varit lätt att ta upp både små och stora frågor till diskussion. Styrgruppens medlemmar har hela tiden varit mycket engagerade i arbetet och samverkanstanken har varit självklar.

Referensgruppens träffar

Till referensgrupp inbjöd AktSam representanter från andra Finsam-projekt i Malmö, handläggare för aktivitetsersättning vid FK Malmö, handläggare från Handlingsplanesamverkan, arbetskonsulenter från Malmö Stads Dagliga verksamhet, kuratorer från Regionens Vuxenhabilitering och Vuxenpsykiatri. Gruppen träffades vid fyra olika tillfällen. Utöver AktSams arbete presenterades andra intressanta projekt/uppdrag kring målgruppen såsom:

”Unga Kvinnor” – ett samarbete mellan SDF Hyllie och psykiatri

”SIA – Stegen in i Arbetslivet – ett arvfondsprojekt som drivs av Furuboda

Arbetsmarknad

Handlingsplanesamverkan.

Intresset från representanterna var stort och diskussionerna givande.

Samarbetskontakter

Coacherna har haft kontakt med ett 30-tal olika arbetsställen för deltagarnas praktik. De flesta praktikplatserna har varit inom privata näringslivet. Vi har valt att inte nämna dessa platser av sekretesskäl.

Eftersom studier har blivit en oftare förekommande väg vidare för deltagarna har kontakterna med olika utbildningsanordnare varit intensiv:

Malmö Stads Vägledningssentrum, Komvux Pauli för teoretiska gymnasiestudier och Komvux Rönne för yrkesutbildningar (bagare, undersköterska)

Kontakter med olika folkhögskolor i länet har också varit många: Malmö FHS, Eslövs FHS, Hvilans FHS, Österlens FHS (Tomelilla), Furuboda FHS (Malmö), Glokala FHS.

Även Lunds kommuns Utbildningscentrum, vars barnskötarutbildning har varit aktuell för en deltagare.

Några deltagare har under en period tagit del av annat projekt t ex ESF-projektet JobbNu som drivs av Utbildningsförvaltningen i Malmö Stad samt Finsam-projekten Borrgatans Arbetsrehab och Stegen som båda drivs av Malmö Stad.

Coacherna även deltagit i flerpartsmöten med behandlande personal inom Region Skåne: Vuxenhabiliteringen, Psykiatri Drottninggatan, Fosie, INM, Rättspsyki Fosie.

Seminarium om Supported Employment

Arbetsförmedlingen har ju sedan 1993 arbetat med sin variant av Supported Employment – Särskilt introduktions- och uppföljningsstöd (SIUS) – men det blev under AktSamprocessen gång klart att det fanns fler aktörer på banan. Därför kände vi att det kunde vara intressant för oss själva, men också för andra aktörer, att få ta del av varandras varianter.

Vi fick medel från Finsam för att arrangera en seminariedag och bjöd in handläggare från Arbetsförmedlingen, Försäkringskassan, Malmö Stad, Region Skåne m fl. Malmö Högskola ställde upp med föreläsningssal på Orkanen.

ALLA PRATAR OM SUPPORTED EMPLOYMENT (SE) och jobbcoaching för funktionshindrade– men vad menar vi egentligen?

Seminariedag 5 maj 2010 kring metoder för att stödja arbetshindrades väg ut i arbetslivet.

Program:

Inledning

AktSam – ett litet samverkansprojekt

SIUS – Af:s SE-metod

ISA – individuellt stöd i arbetslivet

Från Furuboda till ett arbete

Via Mentor

IPS – ett forskningsprojekt

Fontänhusmodellen

Tankar kring Supported Employment

Vad är Finsam i Malmö?

Moderator: Maja Aase, frilansjournalist

Pia Gustavsson, Af-chef Malmö

Monica Förster /Marie Månsson

Bengt Eklund/Robert Hansson, Af

Britt-Marie Uppgren, MISA

Samuel Löfgren, SIA, Furuboda

Aino Lindell, JobbNu, Malmö Stad

Pamela Andreassen, Vårdalinstitutet

Desirée Annvir m fl, Fontänhuset

Svante Lingärde Malmö Högskola

Eva Hallmer Lindahl, förbundschef

Uppslutningen av åhörare blev stor och liksom uppskattningen av dagens innehåll. En sammanfattning av föredragen skickades sedan ut till samtliga.

Monica

Marie

Cases

Ung kvinna med lättare utvecklingsstörning, lättare depressiva symptom och betydande sociofobiska symptom.

Intresseanmälan inkom och ett infomöte bokades på FK.

Kartläggning

L skrivs in i AktSam och vägledningssamtal påbörjas. L berättar om var hon står idag och vad hon har för tankar framöver. Hon har tankar om att praktisera i sminkaffär men även intresse för studier framkommer med målet att bli hudterapeut.

Efter många samtal och många förslag på olika studiebesök under hela 2010 med ständiga avbokningar p g a olika hinder, beslutar L sig för att läsa Svenska B på Komvux genom att flexibla studier, som ett första steg till att nå gymnasiekompetens.

Studierna påbörjas våren 2011 med stöd av kurator och individuella lektioner en gång i veckan. Vi på AktSam möter henne på parkeringen till skolan vid varje veckas lektion och följer henne dit. Hösten 2011 fortsätter L att läsa Svenska B då skolan bedömer att studierna går framåt även om det går långsamt.

Undervisningen har nu flyttats till 4 vån på skolan och L erbjuds att få ett hisskort som gör att hon kommer nästan direkt till lektionssalen och därmed klarar att själv ta sig till lektionen.

Avstämningsmöte psyk ÖP aug 2011

Ett avstämningsmöte aktualiseras då det visar sig, efter ny utredning, att diagnosen lättare utvecklingsstörning inte längre är aktuell. Vid mötet pratar vi om L:s fobier och hennes behov av att bearbeta detta för att komma vidare i sin rehabilitering. Det framkommer att hon har behov av KBT-behandling.

Vägledningssamtal

Vägledningssamtal pågår parallellt med studierna och olika studiebesök görs bl a på Handelsskolan och på en privat utbildning till makeup-specialist.

L visar stort intresse för makeup-utbildningen. AktSam följer upp intresset genom att klargöra för L hur resvägen dit kan se ut.

Vi upptäcker att det finns ett parkeringshus där uppgången inte ligger mer än 20 meter från utbildningsbyggnaden. L gör en ansökan och startar sin utbildning i början av november 2011. Det är en utbildning på halvtid som pågår i 6 veckor med lektioner två gånger i veckan och med strukturerade hembuppgifter. L har nu genomgått halva utbildningen och har klarat att ta sig dit varje gång.

Målet för att delta i Handlingsplanesamverkan har därmed uppnåtts. Nästa mål är att inom Handlingsplanesamverkan hitta en praktikplats i en butik med möjlighet att där få sminka kunder.

Reflektion

L har varit aktuell i AktSam sedan 2010-04-06. Vi har haft 37 samtal och ett 30-tal kontakttillfällen per e-post. L har haft en lång startsträcka och vad som till sist gjort att hon vågat ta ett steg framåt tror vi beror på att hennes diagnos om lätt utvecklingsstörning har tagits bort samt att hon hela tiden haft stöd från oss i AktSam.

* * * * *

Ung man med Aspergers syndrom. Dröm om att bli bagare. Deltog i arbetsförmågebedömning på Borrgatan (Finsam-projekt). Vårt första möte hade vi gemensamt med handledare från Borrgatan där det gavs en beskrivning av nuvarande situation.

Skapa förtroende/vägledning

Vi fortsätter med flera samtal på arbetsförmedlingen med tydliggöra arbetsmiljö, arbetsuppgifter/arbetstider, hur stöd på praktikplats kan se ut. Vid varje besök får X en uppgift att göra till nästa gång som vi tillsammans försöker reflektera kring. Vad trivs du bäst med när du arbetar? Vad är viktigt för dig på en arbetsplats? Vad mår du bra av att göra? Egenskaper? Hur ser dina förväntningar ut inför praktiken? Vad ställs det för krav för att få ett lönearbete? Målet är att vända på informationen och låta X själv få reflektera över frågorna med stöd.

X är fåordig och har svårt att förstå vad jag menar. Det blir i ett tidigt stadium viktigt att plocka bort mina ord och ställa tydliga konkreta frågor som kan svaras med hjälp av en siffra. Jag använder mig av skalfrågor för att få en tydligare bild över hur X tänker och hur detta förändras under tid.

Studiebesök

Parallellt med samtalen görs studiebesök på ev. praktikplatser utifrån en lista där R har skrivit upp sina önskemål. Efter varje studiebesök görs en utvärdering med hjälp av olika frågor, över vad han tyckte om besöken.

Arbetslivsinriktad rehabilitering/uppföljningar

X börjar snabbt sin praktik på en arbetsplats där vi gjort studiebesök. En av oss var med under den första tiden. Vi hade sedan täta uppföljningar med handledare och X kom in i sina arbetsuppgifter. X provade olika arbetstider och blev mycket trött men var punktlig och mycket noggrann. Praktiken avslutades då X trivdes ej i miljön.

Utvärdering/vidare planering

Utvärdering av praktik. Vad har fungerat? Vad fungerade mindre bra? Återigen skalfrågor. Reflektioner runt dygnsrytm sovttider, hur ser en dag ut, mm, med hjälp av strukturerat arbetsmaterial från MISA.

X är fast besluten att han vill utbilda sig till bagare och påbörjar studier vid Komvux ettåriga yrkesutbildning till bagare.

Under denna tid träffas vi en gång i månaden för att tillsammans reflektera över hur det fungerar. Vi har uppföljning på den praktikplats som ingår i utbildningen. Efter avslutad utbildning är målet att hitta en praktik inför anställning.

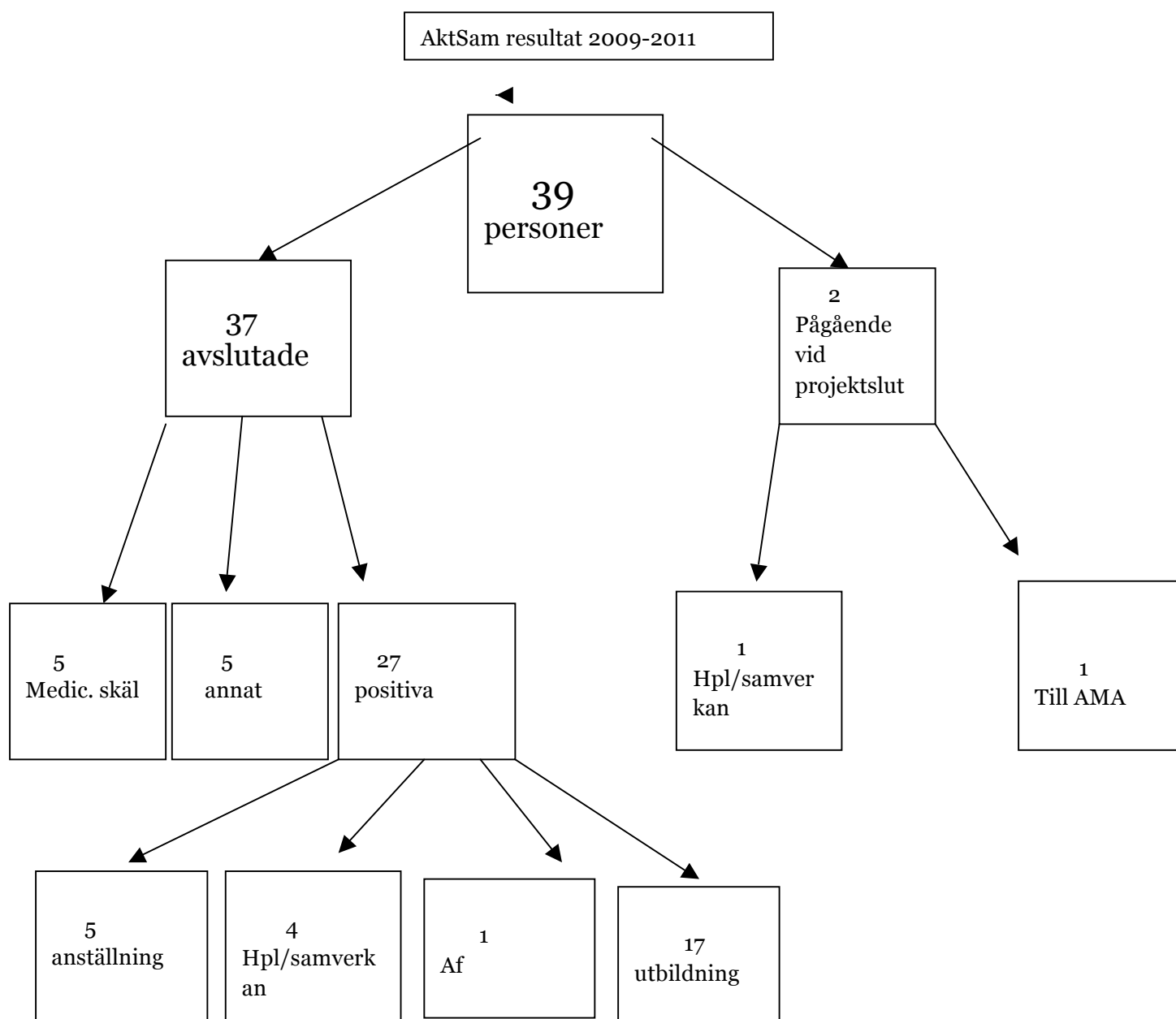
X berättar då att han sökt en vidareutbildning till chark och delikatess och påbörjar denna. Vi fortsätter att träffas och gör åter uppföljning på praktikplats tillhörande utbildningen.

I skrivande stund är studierna pågående. Målet är att erhålla en anställning med lönestöd från arbetsförmedlingen där hans utbildning kommer till sin rätt.

Reflektion

Det är intressant att följa deltagarnas utveckling under en längre tid och se hur initiativförmågan ökar som i sin tur påverkar processen framåt. Det är fascinerande att se hur planeringen plötsligt vänder och tar en ny riktning. Då vi ställer oss frågan hur kom du fram till detta? Hur tänker du nu? Målet är att få deltagaren att reflektera över sin situation och hur man kan påverka på egen hand genom att bjuda in nya saker i sitt liv.

Resultat

Könsfördelning:

24 kvinnor

15 män

Diagnoser:

kvinnor

män

Aspergers syndrom

4

4

ADHD

2

3

Utvecklingsstörning

7

2

Psykisk sjukdom

10

4

Rörelsehinder

1

2

Antal samtal inför aktivitet:

1 – 5 samtal

9 personer

6 - 10

19 personer

11 – 20

6 personer

Antal deltagare som haft praktik**22****Lämnat aktivitetsersättningen**

på 100%	7
på 75%	1
på 50%	3
lämnar under 2012	3

Resultaten från AktSam visar att det finns all anledning att ägna tid och kraft åt att ge unga med aktivitetsersättning ett gediget stöd att komma vidare. Ofta har det varit trögt i början att komma igång med praktik eller studier, ibland nästan ett helt år. Men sedan har framstegen varit större än förväntat. Mer är 2/3 av deltagarna har gått till aktiva resultat såsom arbete, studier eller att vara aktivt arbetssökande. Av de få som avbrutit har flera flyttat från orten.

Det är också intressant att se att studier är så viktiga för de unga. Att skaffa sig en gedigen kompetens är ett bra sätt att kompensera för en nedsatt arbetsförmåga. Vissa av deltagarna har behövt att återgå till avbrutna eller misslyckade studier och fullfölja dessa – en revansch och ett steg framåt i livet.

Reflektioner**FK-coachens slutreflektion:**

”Möjligheten att få arbeta med relativt få deltagare åt gången och kunna erbjuda dem ett individuellt och intensivt stöd gör att man får bättre och snabbare resultat. För att lyckad måste man kunna ge deltagarna den tid de behöver, framförallt i inledningsskedet.

Att man har få deltagare ger en möjlighet att inte ge upp. Kommer inte deltagaren på ett inbokat möte så bokar man ett nytt, ringer till dem, gör ett hembesök eller kontaktar någon annan aktör i deras nätverk.

Att samarbeta med en annan myndighet och kunna stötta deltagaren med våra olika myndigheters kompetenser är en stor fördel som underlättar rehabiliteringen och gör att de kommer snabbare ut. Styrkan i ett nära samarbete gör att det är individen som sätts i centrum och inte våra olika yrkesroller. Våra gemensamma möten har gjort att de får svar på alla sina frågor vilket besparar dem en massa tid och oro och gör att rehabiliteringen går snabbare fram.

Problematiken runt ungdomer berör till stor del deras vardagliga liv. Att få sådana saker som ekonomi, kost, fritidsaktiviteter att fungera tillsammans med rehabiliteringen är en stor utmaning. Vi har då haft möjlighet och tid att samverka med individens hela nätverk som vuxna, kurator på skolor, läkare, psykologer. Allt detta underlättar deltagarens möjlighet att komma vidare.”

Af-coachens slutreflektion:

Vårt arbete i AktSamprocessen har varit en spännande och lärorik resa, där vi ”ritat kartan medans vi gått den”. De olika ungdomar vi arbetat med under projektets gång, har lärt oss mycket som vi tar med oss till våra respektive myndigheter.

Det som genomsyrar vårt arbete är tiden vi haft till varje enskild individ, samt det nära samarbetet med våra olika myndigheter. Det har många gånger varit en resa med många mellanlandningar där vi packat om i bagaget. Det har stundtals varit mycket svårt att ge det rätta stödet, hur ser det ut? Vårt mål har varit att utgå från varje enskild individ och dess önsknings och förutsättningar.

Vårt arbetssätt har utgått utifrån ett konstruktivistiskt arbetssätt där den enskilda individen konstruerar och bygger upp sin tillvaro. Genom reflekterande samtal, fältstudier/studiebesök och praktik har vi tillsammans synliggjort olika vägar, vissa snårigare än andra.

Som relativt oerfaren vägledare har detta varit en enorm lärorik tid och fylld av många utmaningar. Styrkan i att komma som ny in i ett projekt kan vara att man inte är så styrd av våra myndigheters regler, många gånger för att man inte vet bättre, vilket också kan vara en fara men det är också då nya vägar kan bli synligare.

Vi har arbetat mycket över ”gränserna” vilket jag tror har varit en stor styrka i projektet. Detta har gett en trygghet till våra deltagare att vi inte är så många från samma myndighet i olika roller, utan representerar en hel myndighet i olika roller i en och samma person. Detta har också varit svårt, vikten av att sätta gränser, vilken roll ska man kliva in i och när ska man lämna över.

Med facit i hand så har Aktsamprojektet bjudit på många prövningar samtidigt som det gett lärdomar för framtiden.

Processledarens reflektioner

Tack vare att Aktsam gjort rapporter till Finsam tre gånger per år och där en stående punkt varit kring processledarens erfarenheter, går det att följa den process som projektet genomgått.

Först var vi oroliga över att det inte kom in så många anmälningar. Det fanns ett antal deltagare som väntat på att projektet skulle komma igång, men sedan hände ingenting. Vi fick då lära oss att vägen är mycket längre och krokigare för de unga som själva anmäler sig än om det är handläggaren som tar initiativet. Som projektmedarbetare får man ofta lägga band på sina egna ambitioner att nå snabba resultat. Försäkringskassans handläggare hade dessutom ett antal olika projekt att välja på till sina deltagare. Vi fick ha ett möte med handläggarna för att klargöra skillnaden mellan de olika projekten/verksamheterna bl a i förhållande till hur lång deltagandetiden är.

Vi hade trott att det fanns ett behov av särskilt stöd för unga med medicinska hinder som uppstår försörjningsstöd. Tyvärr hade vi svårt att nå ut till de olika stadsdelarna i Malmö Stad. Styrgruppsrepresentanten från Malmö Stad deltog i mötena endast ett par gånger i början av projektet, så där fick vi ingen

draghjälp. Kanske var det också i detta sammanhang så att det finns en viss konkurrens mellan olika verksamheter med inriktning på målgruppen.

Ett av projektmålen var att finna vägar för de unga att komma in i Af:s och FK:s Handlingsplanesamverkan. Frågan diskuterades vid ett antal styrgruppmöten, men när vi sedan fick med en representant från Handlingsplanesamverkan i styrgruppen, löstes problemen upp ganska enkelt. Det bildades en särskild beredningsgrupp kring dem med aktivitetsersättning och coacherna och handläggarna kom att samarbeta kring deltagarna. Nästan hälften av AktSams deltagare har sedan kommit att slussas vidare genom Handlingsplanesamverkan.

Lärdomen här är att information och kommunikation inte är så lätt som det verkar. Det krävs att man förvissas sig om att man har samma tolkning av situationerna. Men när man väl får det, undrar man ofta varför det var så motigt i början!

En annan sak som inte kändes så bra var vårt utnyttjande av referensgruppen. Gruppen bildades lite på måfå av representanter från andra Finsamprojekt samt kända organisationer i nätverket till unga med funktionshinder. Det var trevliga träffar och när vi intitierade diskussioner kring de ungas problematik fick vi våra tankar bekräftade. Vi hade dock hoppats kunna utvinna mer kunskap från gruppen. Men kanske är det inte så dåligt att ha ett nätverk att lämna kunskap vidare till. Lärande har vi ju gjort i det dagliga arbetet med deltagarna!

Slutligen var vi osäkra på om vi verkligen nått våra mål för deltagarna. Många har ju kommit ut i reguljära studier, praktik och t o m anställning. Men det var inte så många som helt lämnat sin aktivitetsersättning. Styrgruppen gav oss erkännande genom att hävda att även ett deltidsresultat är ett gott resultat. Om en deltagare uppnår 100% av sin arbetsförmåga, kan man inte begära mer även om det inte motsvarar arbete eller studier på heltid!

Reflektion från styrgruppen

Birgitta Sjöstedt, sektionschef Af Vård och Administration:

Jag var från början med i projektet som projektledare och har efter att jag slutat som projektledare suttit i styrgruppen. I styrgruppen har jag sedan under hela tiden kunnat följa utvecklingen av projektet. Jag tyckte från början att det var ett mycket viktigt och angeläget projekt och tilltalades av att FK och Af skulle jobba tillsammans som coacher och ha lika stort ansvar för såväl utförandet som resultatet. När det gäller arbetet med ungdomarna har metodiken fått "växa fram" efterhand och utifrån de behov som framkommit, vilket jag tror har varit en framgångsfaktor. En annan framgångsfaktor har varit att coacherna haft möjlighet till individanpassat stöd till deltagarna, både när det gäller tidsåtgång och arbetssätt. Styrgruppen har hela tiden varit informerade om hur projektet utvecklats och har varit ett forum för diskussioner kring metoder och resultat. Alla har varit engagerade och kunnat bistå med förslag och idéer. Framförallt tycker jag att mötena i styrgruppen varit prestigelösa och präglats av ett stort intresse av att kunna bidra till utvecklingen av projektet.

Framtiden

I februari 2012 startar ESF-projektet ”**Aktivitetsersättning mot arbete**” (**AMA**), också det med stöd från Finsam i Malmö.

Målet är att skapa ett hållbart och nära samarbete kring unga med aktivitetsersättning mellan de bägge myndigheternas reguljära verksamheter inom en mycket snar framtid.

Under genomförandefasen kommer man att utveckla och pröva nya arbetssätt, förhållningssätt och samverkansformer. Det kommer att skapas en tydligt individualiserad process genom att anpassa arbetssätt och insatser till den enskilda individens behov och erbjuda ett över tid kontinuerligt och uthålligt stöd tills målet för den enskilde uppnås.

Utgångspunkten för utvecklingsarbetet är de erfarenheter som gjordes i AktSa. Coacherna i projektet kommer att utbildas i metoden Supported Employment som blir en viktig inspirationskälla.

Stafettpippen går vidare

Över hela landet sker också en förändring i Af:s och FK:s samarbete .

Från och med den 1 februari kommer det förstärkta samarbetet mellan myndigheterna ske genom **en ny arbetsform som benämns gemensam kartläggning**.

Målgruppen för gemensam kartläggning är de individer som har nedsatt arbetsförmåga på grund av medicinska skäl eller riskerar en sådan nedsättning och därför kan ha behov av samordnade insatser för att komma i arbete.

Gemensam kartläggning består av ett eller flera möten där Försäkringskassan och Arbetsförmedlingen tillsammans träffar individen. Andra viktiga aktörer, så som arbetsgivare, vårdgivare eller kommun, ska kallas vid behov.

Syftet med gemensam kartläggning är att använda båda myndigheternas kompetens i ett tidigt skede och därmed öka förutsättningarna att individer som är i behov av insatser får tillgång till rätt insats från rätt aktör i rätt tid. Även förutsättningarna för att upptäcka behov av parallella insatser för individen ökar.

Arbetsförberedande insatser. Nytt efter 1 februari är att Af kan erbjuda arbetsförberedande insatser till individen efter en gemensam kartläggning med ersättning från sjukförsäkringen. De arbetsförberedande insatserna syftar till att förbereda och stärka individen inför olika insatser, studier eller arbete.

Vi lämnar nu projekt AktSam i förtröstan om att de kunskaper vi inhämtat och erfarenheter vi gjort kommer att leva vidare i våra respektive myndigheters fortsatta arbete. Nu pratar man inte längre om samverkan – utan om samarbete - längs hela linjen.

Malmö i januari 2012

Monica Förster

Marie Månsson

Ann Stenberg

Bilagor

INTRESSEANMÄLAN AktSam

Namn.....

Personnummer.....

Gatuadress.....

Postnummer och Ort.....

Telefon.....

Mobil.....

E-post.....

Funktionsnedsättning

.....

.....

Gymnasial utbildning

.....

.....

Annan utbildning

.....

.....

Arbetslivserfarenhet (sommarjobb, praktik, anställning o dyl.)

.....

.....

.....

.....

.....

Tankar om framtiden (utbildning, arbete o dyl.)

.....

.....

.....

.....

.....

Blanketten skickas till: Försäkringskassan, Monica Förster, Box 8044, 200 41 MALMÖ

AktSam

Närvarorapport Arbetsprövning

Lämnas till
Monica Förster
Försäkringskassan

1. Personuppgifter

Förnamn och efternamn

Personnummer

2. Uppgifter om din arbetsprövning

Från och med år, månad, dag

Till och med år, månad, dag

3. Uppgifter om din närvaro/frånvaro

Har du varit närvarande hela uppgiftsperioden?

 Ja Nej, ange frånvarodag nedan med X i ruta för datum

4. Frånvarodagar

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26	27	28	29	30	31

5. Underskrift

Jag försäkrar att uppgifterna som jag lämnat i punkt 1 – 4 är riktiga

Datum

Underskrift

Till deltagare i projekt AktSam

Varför du får beslut om aktivitetsstöd trots att du redan har aktivitetsersättning

Beslutet om **aktivitetsstöd** fattas inte för att du ska få dubbla ersättningar. Det kan man inte få. Du får behålla din aktivitetsersättning under arbetsprövningen därför att den är högre än aktivitetsstödet. Anledning till beslut om aktivitetsstöd är för att ge dig **fullgott försäkringsskydd vid din arbetsprövning**. Detta får du bara om Försäkringskassans och Arbetsförmedlingens försäkringar kombineras.

Personskadeförsäkring

Den som har sjuk- eller **aktivitetsersättning** och skadar sig under en arbetsprövning som har godkänts av Försäkringskassan kan få ersättning genom Kammarkollegiet. Förordning (1977:284) om arbetsskadeförsäkring och statligt personskadeskydd. Det är Försäkringskassan som ansvarar för försäkringen och gör anmälan till Kammarkollegiet.

Skada som tillfogats anordnare av ett arbetsmarknadspolitiskt program

Ersättning av allmänna medel lämnas enligt bestämmelserna i förordning (1980:631) till arbetsgivare och annan anordnare av rehabilitering eller ett arbetsmarknadspolitiskt program, för skador som orsakats av den som deltar i arbetslivsinriktad rehabilitering och får rehabiliteringsersättning, sjukersättning eller **aktivitetsersättning** enligt lagen (1962:381) om allmän försäkring eller ersättning enligt lagen (1976:380) om arbetsskadeförsäkring.

Ersättning lämnas för person- eller sakskada som har tillfogats arbetsgivaren, oavsett om den som har orsakat skadan är vållande till skadan eller ej. Detsamma gäller i fråga om ren förmögenhetsskada som har tillfogats arbetsgivaren genom brott.

Ansökan om ersättning lämnas till Arbetsförmedlingen. Juridiska enheten beslutar om ersättningen

Anordnarens ansvar för arbetsmiljön

Enligt lagen (2000:625) om arbetsmarknadspolitiska program ska en deltagare i ett program likställas med en arbetstagare när han/hon deltar i verksamhet på en arbetsplats. Den som tar emot deltagare likställs med arbetsgivare och ska då tillämpa regler i arbetsmiljölagen.

Arbetsgivaren har skyldighet att se till att arbetslokaler, arbetsredskap, maskiner, arbetsmetoder och hantering av farliga ämnen uppfyller vissa grundkrav ur arbetsmiljösynpunkt. Det är viktigt att den anvisade får kunskaper och kännedom om hur arbetsuppgifterna ska utföras på ett säkert sätt. Anordnaren är också skyldig att anmäla skada till Försäkringskassan och Yrkesinspektionen.

Viktig information

Deltagaren är **inte** försäkrad för egna saksador och fritid (undantag livförsäkring, som även gäller på fritid). Det är därför viktigt att deltagaren kontrollerar de egna försäkringarna. Vid olycksfall, där ett motorfordon är inblandat, gäller i första hand trafikförsäkringen.

Monica Förster
coach
010-118 66 40

Marie Månsson
coach
010-487 72 27

Ann Stenberg
projektledare
010-486 97 73